

Leefwereld in systemen

door
Marc van
Ooijen

dr. Marc van Ooijen MBA-H is lid van het bestuur en de governance-commissie NVZD. In het dagelijks leven is hij bestuurder van PSW, een organisatie die ondersteuning biedt aan mensen met een verstandelijke beperking.

De nieuwe Zorgbrede Governancecode wordt niet door iedereen met open armen ontvangen. Een punt van kritiek is dat de leefwereld van burgers, patiënten/cliënten en medewerkers nog te weinig centraal staat. En dat terwijl het juist de belangrijkste opdracht voor bestuur en toezicht is om binnen de eigen organisatie die leefwereld steeds onderdeel van de besluitvorming te laten zijn. Dat is ook wat de wetgevende overheid wil.

Om de leefwereld meer centraal te krijgen, maakt de wetgever de positie van cliëntenraden en ondernemingsraden sterker. De nieuwe code sluit hierbij aan, hoewel zij ook opmerkt dat medezeggenschap verder moet reiken dan deze vertegenwoordigende organen. Een belangrijk punt. De vraag is namelijk in welke mate cliënten/patiënten en medewerkers zich (nog) vertegenwoordigd voelen door hun medezeggenschapsorganen. Werkt de constructie van vertegenwoordigende medezeggenschap nog wel in onze huidige, geïndividualiseerde maatschappij? Moeten we op dit punt bovendien blijven praten over 'medezeggenschap'? Zou de stip op de horizon niet veel meer 'individuele zeggenschap' moeten zijn? Anders gezegd: leiden de systeeminterventies in de wet en de code wel tot het meer centraal stellen van de leefwereld?

Al jaren is de verbinding met de achterban een belangrijk aandachtspunt voor medezeggenschapsorganen. Het wordt steeds moeilijker in algemene termen te spreken over 'de cliënt', 'de patiënt' of 'de medewerker'. Bovendien willen steeds meer mensen zelf keuzes maken en invloed hebben op het beleid. Bestuur en toezicht komen er daarom vaak niet meer mee weg als ze alleen maar kunnen aantonen dat medezeggenschapsorganen zijn meegenomen in de besluitvorming en positief adviseren over of instemmen met hun beleid. Medezeggenschapsorganen zijn misschien wel onderdeel van de systeemwereld waar we afscheid van willen nemen. Overigens met alle respect voor iedereen die zich met hart en ziel hiervoor inzet!

Ik realiseer me dat het een hype begint te worden om je af te zetten tegen systemen. We ontkomen echter niet aan het bedenken van systemen waarin de leefwereld wordt gevat. Want er is altijd interactie tussen systeem- en leefwereld. Dat betekent ook dat een Governancecode hooguit een vaststelling van de huidige status quo kan zijn en in het beste geval mede richting geeft aan de dynamiek tussen leefwereld en systeemwereld. Het lijkt mij zinvol als de in de code van 2017 beoogde innovatie- en adviescommissie aandacht besteedt aan beide werelden én vooral aan de interactie daartussen. De leefwereld vraagt, denk ik, om andere systemen. |

Afzetten
tegen systemen
is een hype